

ШОДУНАВКА

№ 14.

Београдъ 5. Априла.

1846.

АЙДУКОВА ЛЮБА.

У Епиру једне тихе ноћи пресећаше лакиј чунь средину језера од Јањине, коимъ је јдан младъ, снајанъ вазаръ управљао. На јдан-пут његовъ оштаръ погледъ проницаваше маглу и заустави се на једной дѣвойци, коя с ћедећи пред њимъ, тражаше дражестне черте нъногъ лица разпуштеномъ косомъ сакрити.

„Умири се бѣдна дѣвойко,“ рече вазаръ, „ты си слободна. Чимъ ти може јдан прости айдукъ помоћи? Говори, да ниси ранѣна?“ Непозната склони косу съ лица и зрака радости заблиста у нѣнимъ очама. Айдукъ продужи свој питање: „Говори дѣвойко, шта си кодъ језера тражила башъ усрдь мрачности ноћи?“

„Смртъ,“ одговори она дрићућимъ гласомъ. „Мои су родитељи поубијали, мои се сродници разбѣгли, а кућа намъ је изгорела, — я блудимъ већъ трећиј данъ по ст҃нама и у пропастима. Болъ смртъ, него сјајност у харему Али Паше! Дивљи виканъ зазуи наоколо, са свију страна припуштају на мене, и смртъ, коју самъ као једногъ утѣшитеља очекивала, изиће пред-а-ме — учини ми се страшина! Хтѣдо утеши, али страхъ ми одузме паметъ, паднемъ на земљу, и о ужаса! Турци се устреме на мене. Тко ме је дигнуо и однео“ —

„Реци: спасао;“ повиче вазаръ. „Ниси ты была цѣль оне пуцњаве. Мене су Турци гонили и за мномъ пуцали. У бѣгству момъ најћемъ на тебе и нехтѣвиши те оставити, да варварима у руке паднешъ, дигнемъ те у надежди, у бѣгству спасеніе наћи. Добаръ је Богъ дѣвойко! Смотриши јдан чунь скочимъ у нѣга

и већъ васъ немогау куршуми стапи. Садъ си изванъ опасности.“

Сузе заблистају на трепавицама непознате.

„Ох, зашто ме ниси мојој судбини оставио? Зашто ме ниси допустио убити? Зашто ме састрателнимъ гласомъ принуђавашъ, да се повраћеному животу радујемъ? Нашто ми животъ? Я самъ сирота, срце је мое рањено, тѣло ми је изнемогло, а смртъ ме пробија!“

„Утѣши се любезна дѣвойко, ты виси са ма. Я самъ сирома айдукъ, али —“ ућути.

Дѣвойка управи пытаюћи погледъ на нѣга и рече гордо: „Я самъ у опасности, то је истина; но немој мыслити, да ћу се я, устрашена грозећомъ смрћу, за прву суву грану, на коју наћемъ, ухватити. Айдуче, я самъ господска кћи!“

Айдукъ смѣшићи се горко, почне безъ свакогъ одговора једнимъ весломъ возити; чунь се поудали одъ краја.

„Шта чинишъ?“ запита га дѣвойка равнодушно.

„Я одлазимъ натрагъ у Јањину,“ одговори ладнокрвно вазаръ.

„Имашъ ли памети, айдуче? стапи!“

Вазаръ неодговарајући ништа веслаше једнако. Дѣвойка заклинјаше га у очајнију да стапи, но кадъ види да нѣне молбе остаše безъ дѣйства, почне му претити; али и то ништа не поможе.

„На што рѣчи трошити?“ повиче, она; „тко ме слуша? Пре ће изъ камена суза поћећи, него изъ ока једнога айдука.“

Брђанинъ нехт ю ни погледати, но запа-
ва, као да и нечуе вѣне рѣчи, єдиу юначку пѣс-
му. Дѣвойка покрѣ свое лице рукама и стане
горко плакати.

Црни облаџи укажу се изненада на запа-
ду. Звѣзде изчезну; млада Епироткиња (Алб-
анезика, Арнаутка) прекине на послѣдакъ ћутањ
и рече жалостно: „Говори, айдуче, еси ли ты
устаню, да ме издашъ моимъ непріятельима? на-
дашъ ли се за то каквој награди о ћи Али Па-
ше? Оћешъ ли мое слабости на ползу употреби-
ти? Не велиcodушни айдуче, иши ты изъ
лукавога намѣреня себе опасности изложи-
да мене спасешъ. Брате! пріятелю! шта ћешъ
да чинишъ? Ты иши издайникъ, не! реци єд-
ну рѣчъ! Саврши добро дѣло, кое си започео!
Ты си єдина уза, коя ме ђоште за животъ ве-
зуе.”

„Я самъ сува грана,” промрмља айдуκъ ме-
ђу зубима, и кадъ опази, да је близу очаянїја,
проговори мекшимъ гласомъ: „Умири се, гос-
подска кћери, нећемо ићи у Јанину. Хтѣо самъ
да те научимъ и покажемъ —”

Чунъ удари о песковиту обалу и зауста-
ви се.

(Продуженіе слѣдує.)

КОД СУ ГЛАВНЕ препоне НАШЕГА ПОЉОДѢЛСТВА?

Овако самъ себе често запытуемъ, и сада
на то ево овако одговарамъ:

1. Мы имамо сувише земље, ми јо не-
можемо у удобно време и удобнимъ начиномъ
израдити, обђелати, за то неимамо доста ради-
ни сила; тога ради оремо мало и рђаво, само
да готови будемо, сѣме дакле недолази у зем-
љу, приуготовљену како бы валајло; куколь пре-
отме ма, обрасти усѣвъ, тимъ више, ёръ мы по-
сле жетве обично нѣаву на мир у остављамо,
докъ је неузтреба опетъ сѣяти. При овакомъ
обђелаваню земље ње онда чудо, ако иrazilъ, вла-
га, суша, врућина таки осѣтно и убиточно на
усѣве дѣйствую и лакше рђаву жетву проузро-
кују, него при доброму и као што треба обђе-
лаваню.

2. Али за наше сile сувишна земља
јоште је на несрѣћу нашу и врло плодна!
Зато ју негноимо, ёръ при само мало угодной
погоди опетъ све расти лѣпо, добро, разкошно
и у изобилју! Наравно опетъ намъ на жалость
и противно у частъ падне, кадъ погода, као
што се често догађа, вије угодна. Зато се збогъ
наше тако плодоносне земље све находимо ме-

ђу убиточнымъ излишествомъ и тежкомъ оску-
досћу.

3. Имамо на несрѣћу нашу сувише и ве-
лики ливада и паша! То носи слѣдство,
да о ныниномъ обђелаваню ништа нерадимо. Што
бы воду у рѣку спали?! Добре године толико
е благослова, да писмо у станю достойно га у-
живати, онъ је теретъ за насеље, као и богата
жетва. Гдѣ бы толико руку нашли, да благо-
словъ Божији кући донесемо? У овакима годи-
нама можемо стоку нашу ласно утроити, а мож-
да и више добро издржавати. Но дође ли суша
— наводненіе, мало стоке, што имамо, нема дос-
та ни да се нађе, и скапава одъ глади. Од-туда
е наша стока један - путь дебела, три-путь мр-
шава!

4. Къ тому долази ђоште то зло, што је
наша клима врло блага, па зато непотребу-
емо управо никакве стае; стока је лѣти и зими,
даню и ноћу на полю, изложена свакој пого-
ди. Од-туда болести, скапавање, развлачење
ћубрета, обично слаба рана, рђава, немоћна
стока.

5. Затимъ је несрѣћа, што наша земља, прем-
да брдовита, свуда нема камена, — па се
тако лишавамо материјала, да бы путове сагра-
дити могли. На рђавомъ времену по нашима
путовима возити се неможе, при чему је ђоште
добро, што наши волови и коњи онда мирно
по шумама лежати и разматрана о глади и
влаги чинити могу, умѣсто да раде или до пре-
ко колѣна и до трбуха по блату одећи, да мѣ-
ре, колико су дубоки и бездани наши путови.

6. Све ово сувишно и добро носи со-
бомъ слѣдство, да наши производи на врло низ-
кой цѣни стае, и да је до купца донети неможе-
мо, или да мы онда опетъ никди ништа нема-
мо. Управо је тежко рећи, кое је одъ та два
зла мање, т. є. болѣ. Ипакъ је чудно, ёръ насеље
и природа благословила, те врло много имамо,
а немамо ништа, и особито кадъ намъ жиръ не-
роди, да се свинје угоју, живимо у нужди и си-
ротини.

Како бы намъ се помогло? Тко ће
рѣшити ово пытанје?!

Еданъ Земљодѣлацъ.

ИЗЪ СИ-СВА ВѢЧИТОГА ЖИДА.

(Продуженіе.)

У нѣговомъ животу то є знаменито, да є едаредъ покаяо се, онда, кадъ му є одъ нѣга гонѣній младиѣ, свештеникъ одъ Хилере, лежеїемъ и одъ свію свои помагача оставлѣномъ помоћь приное. У болести своїй већь въ противъ истогъ добротвора свогъ дѣлао и насташіо посао, добродѣтель гнявити. За чудо имао є силу присутствія духа, онъ бунцаюћи чувао се оны израза, кои бы одкрили намѣру: папу сбацити, на нѣгово се мѣсто попети, дружтво єзуитско себи и папиной столици подчинити. Кадъ му є на одру болѣзни изъ Рима приспѣвшій кардиналь, єданъ одъ найштуроумніи варалица кревету пришао, дрмаюћи га за руку, да се изповѣди и откриє тайну, баяги у бунцаню одкривену, презне, но у истомъ тренутку досеши се, да вису нѣгову намѣру дознали, почемъ га полумртва кушаю — и исмее лисца кардинала.

У Индіи рођеный убица, кои є Бахнавій, назови — светини, тымъ жертве приносю, што є са своимъ врло далеко разпростртымъ дружтвомъ люде умртвлявао, стигне у Паризъ и управо къ Родену у собу труне съ поздравомъ: „Брате! — Та признай ме за брата! Ниси я и ты членъ убіячкогъ дружтва као и я. Ево у руке мое допадше једно єзуитскогъ подложника писмо носимъ, и ако ме у твою чету не примишъ, предаћу га власти, која ће се знати тымъ ползовати, да вась раніе разтера изъ Франције.“ Роденъ знаде овогъ неустрашимогъ убицу увѣрити, да га се нестраши, да му є непотребанъ и да га изъ милости тера изъ свое собе. Доцніе, пошто є овай убица дружтву не мале услуге указао, буде одъ Родена у дружтво примљенъ. Нис много времена протекло, Роденъ є издисао, и послѣднѣ му рѣчи бѣше: „Знамъ, ко ме є отровао!“ —

Харди є быво изображеный мужъ, онъ уложи савъ свой иметакъ у фабрику, гвожђару. Да бы съ енглезки рукотвори узтранивали се мogaо, предузме, посленике свое усаврешенствовати, даваюћи свакому једну часть добитка одъ оны производа, кои су вештиномъ и брзиномъ већу вредность задобили. Скупожа царствуюћегъ Париза доведе га на те мысли, да иза вароши устрои за радише свое обштій домъ, гдји бы и угодніе и о манѣмъ трош-

ку поштено живили и станѣ, кое ныовъ труный посао заслужує, светліе него игди уживали. Човеколюбіе отликовало є значай овог Француза, чувствителность, редко свойство богатирца, нѣму надену име чувственногъ. Онъ бы поредъ благости и уроћене трезвености и суморанъ понайвыше изгледао. Нѣгови послови одъ дана на данъ све выше успѣваše, нѣгови зреника зраци све лепшій и лепшій просторъ заузимаше. Превара учини га сретнимъ, не, не за дugo. Онъ є любіо, онъ є залюблѣнъ био. Пріятель га изневери, любезна га остави. Саревнованъ једногъ єзуитскогъ подложника съ нѣговомъ срећомъ упропасти му фабрику, разтрои брижљиво негованый обштій домъ. Онъ є изванъ себе, онъ є у приближишту кодъ Єзуита. Нѣму одъ целогъ света удалѣномъ, у једной собици затвореномъ на дувару обешена изреченія умъ заврђу, нѣму є цео светъ прнѣ, люди су му предмети ужаса, Богъ као Єзуита, кои се сузама бѣдны наслажава, кои прашта одъ суза утоплѣномъ. Молитва и недѣятельность једно є средство угодити — коме? Єзуитима. Разслабљенный умомъ и душомъ клонутый човеколюбъ узда се у молитву, да ће му любезнай о проштеніе грѣхова издѣйствовати. Ронећи сузе вѣрии и благодарни питомци једва су кадри споменъ светскогъ добротворства побудити му, свештеникъ народный, Наврило, убѣди га, да є Богъ милостивъ, да непотребує смрти грѣшника, да ће преће чрезъ добротворство нежел' чрезъ униніе спокойство душе повратити. Роденъ є једва изъ кревета измилио, слуша у собици у дувару начинѣнай све бесѣде, одводи га преваромъ у пустиню, на смрть. —

(Продуженіе слѣдує.)

ЧРЕЗВИЧАЙНО ЖДЕРАНЪ.

Пре 30. година живіо є у Ливерпулу єданъ яко не наситимый Полякъ. Овай є имао 8. браће, сви сынови једногъ отца, кои є пъима свою приждрљивость и сиротиню (а ништа друго) за наслѣдје оставио. Сви 8. приморани буду у војнике отићи, само да могу живити. — Карлъ Довери, о комъ є овде разговоръ, осетио є у 13. години свога возраста прекомѣрну приждрљивость, осимъ две порціе, коме се више, него другимъ војникомъ давало, давали су му другари нѣгови одъ свои тайно, само да може живити. Кадъ се у полю налазио и оскудѣвао у лебу и месу, ю є онъ 5. Ђ траве и друга расѣнія. Пси, мачке, пацови, све то служило є

то и његову гладъ настити. — Више путій ва-
о в живе пацове, разчупао и поeo, кои су му
редко лице и руке изгребали. Быо је кодъ
руса войникомъ, потомъ је и Французу прибѣ-
гао; кои осетивши и његову пројадрљивость, не
мало радовали су се французки војници, и њему
псе и пацове ватати и доносити, кое је онъ
живе јо, што више и свеће съ фитиљомъ про-
гутавао. Онъ је быо у експедицију съ прочима
на лађи у Ирландију одслатъ, у којој лађи ни-
како настити се могао ніе; што су се и његови
другари више путій и пресли, а онъ је непре-
стано гладовао. — Кадъ се иста лађа после я-
когъ борења предати морала, а онъ се мучио одъ
глади, и нашавши једну на крову лађе топомъ
одбіену ногу одъ свои другара, ю съ найве-
ћимъ апетитомъ живу појде. Видевши матрозъ
лађе истогъ пројадрљивогъ Поляка, кое га је
у удивљење поставило, убије га и баци у море.
— Више путій виђали су га у једномъ дану пое-
сти жаву воловску жигерицу, 3 ћи свећа съ фити-
љомъ, и неколико фунтија пресна говеђа меса. —
У присуству военогъ лекара појо је онъ у Ли-
верпулу за једанъ данъ 4 ћи одъ груди пресна
кравјега меса, 5 ћи воловскога, 14 ћи сапуна, и
попио је 5 бутели портеръ-пива, и то безъ да је
повратио, безъ да је мокраћу одъ себе пуш-
тао, нити је тѣасно изразнене чинио. —

А. Славуй.

М Ы С Л И
ХЕРЦОГА ДЕ ЛА РОШЕФУКО.
(Посрблјено.)

Продужен је наше страсти, као и продуже-
ње живота, не зависи одъ нась.

Страсть често учини умнога човека буда-
ломъ и будалу умнимъ.

У срцу човечјемъ скривено је вѣчно семе
страстїј: при изтребленію једне скоро свагда ра-
ђа се друга.

Люди не само да заборављају благодѣјања
и увреде, но често гоне те, кои су имъ пока-

зали услугу и любе оне, кои су имъ нанели у-
вреду. Старати се за добро платити доб-
римъ и казнити за зло, нѣма се чини присиле-
нѣ, кое не радо трпе.

Милост је великаша често само једна по-
литика, употребљена за получен љубави.

Мы сви имамо довольно силе, сносити ту-
ђу несрећу.

Философія лако торжествує надъ будућомъ
несрећомъ, но садашња торжествује надъ њомъ.

Рѣви наши поступци не навлаче намъ то-
лико зависти и гонења, колико наша преимућ-
ства.

Кадъ бы мы сами были безъ порока, не
бы са удовольствијомъ прямѣчавали пороке дру-
ги.

Да имамо мы горди, заиста не бы се тужи-
ли на гордостъ други.

Гордость је кодъ свијо једнака, разлика је са-
мо у средствама, који ју одкривају.

Користолюбіје говори свакимъ језикомъ и
игра сваку рулу, па и саму некористолюбіја.

Користолюбіје заслепљавајући једне, отвара
очи другима

Они люди, кои се много беспослицама за-
бављају, обично бывају неспособни за дѣла ве-
лика.

Расположен је духа оценија даръ среће.

Срећа зависи одъ вкуса а не одъ ствари. Мы
нишмо сретни онда, кадъ притежавамо оне ства-
ри, кое су другима миле, но кадъ имамо оно,
што је нама повольно.

Ма каквымъ великимъ преимућствомъ при-
рода обдарила човека, опетъ неможе се онъ у-
чинити хероемъ безъ помоћи среће.

Презирање богатства било је у философима
скривена жеља осветити се за свое заслуге не-
праведной судбини — осветити се неуважені-
јемъ тога блага, кога је она њи лишила. То
је било искуство сачувати себе одъ по-
ниженіја спротивнѣ. То је било путь къ полу-
ченју оногъ уважена, кое они ни су могли при-
добити богатствомъ.

Іованъ Євтиміевић.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правитељственой Књигопечатнији у Београду.